

Plzeň a Kvasiny nastoupily do boje proti byznysu s levnou pracovní silou

Agenturní pracovníci – toto sousloví se v posledních dvou letech skloňuje v České republice čím dál častěji. Pro firmy jsou prostředkem ke zvýšení prosperity, pro starosty obcí často spíše zdrojem problémů. Ubytovny s cizinci, kteří jsou do České republiky dováženi jako levná pracovní síla, se stávají synonymem pro ohniska nepořádku a rostoucí kriminality. A právě z řad těchto dovážených pracovníků se rekrutuje také čím dál více bezdomovců.

Lucie Sýkorová

O 52 % více přestupků než v roce 2015 spáchali loni cizinci v oblasti průmyslové zóny Borská pole v Plzni. Celkem jich bylo evidováno 675. V průmyslové zóně Kvasiny vzrostl počet přestupků, které mají na svědomí cizinci, meziročně z 83 na 431, což je nárůst dokonce o 419 %. Problematickou bezpečnostní situací v oblasti Plzně a obce Kvasiny bude nově mapovat a řešit pracovní skupina, která vznikla v polovině ledna pod záštitou Ministerstva vnitra. Bude se podílet na přípravě opatření, která mají stav řešit a která bude možné následně aplikovat na celém území České republiky v oblastech s podobnými problémy. Zapojit by se do ní měli kromě zástupců Ministerstva vnitra, policie, dotčených krajských a místních samospráv také zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva financí, Ministerstva průmyslu a obchodu

a zástupci Asociace krajů, Svazu měst a obcí a odborů.

Bezdomovci se rekrutují z řad agenturních pracovníků

Vedení města Plzně se problematikou začalo zabývat především v důsledku toho, že se v Plzni začaly vyskytovat ve větší míře problémy s bezdomovci. „Na území Plzně pobývá v současné době kolem 500 lidí bez domova, zhruba polovina z nich jsou cizinci. Asi 30–40 % z nich jsou Slováci, dále jsou mezi nimi Bulhaři, Rumuni, Ukrajinci, Poláci atd. Většinou jde o lidi do 30 let. Ptali jsme se, kde se tady vzali, a zjistili jsme, že se rekrutují většinou právě z řad agenturních pracovníků,“ vysvětluje primátor Plzně Martin Zrzavecký.

Na území města Plzně bylo k srpnu loňského roku evidováno 460 ubytovacích zařízení všech typů. „Počet každým týdnem roste, je to nekontrolovatelný proces,“ upozorňuje primátor Plzně Martin Zrzavecký. „V Plzni je nyní

evidovaných zhruba 16 000 cizinců, z toho 15 procent je z tzv. třetích zemí. Působí nebo sídlí tu 183 personálních agentur z celkového počtu 1 973 v ČR,“ upřesňuje primátor.

Novodobá forma otrokářství

Problémem jsou podle Martina Zrzaveckého především podmínky, za kterých zde zahraniční pracovníci pracují a žijí. „Agenturní zaměstnávání je podle mě novodobá forma otrokářství. V jiné zemi se organizuje přesun pracovníků k nám – mimochodem často se nemluví obecně o ČR, ale přímo právě o Plzni jako o místě, kde se dobře žije. Některé agentury využívají například fingované dohody o provedení práce. Setkali jsme se i se stanovenou odměnou 3 900 korun za 300 hodin práce. Zároveň víme, že pracovníci platí na ubytovnách 3 500–4 000 korun měsíčně za lůžko. Nemají tedy šanci si našetřit nějaké peníze, najít si vlastní bydlení, případně jinou práci a tím vystoupit z toho systé-

Ministr vnitra Milan Chovanec se sešel se zástupci Plzeňského kraje a obce Kvasiny

mu,“ popisuje Martin Zrzavecký. „Ti, co pak o práci z nějakého důvodu přijdou, vypadnou z celého systému a stanou se z nich bezdomovci,“ dodává.

Plzeň chce proto iniciovat některé změny legislativy, které by mohly pomoci zmírnit problémy spojené s bezdomovectvím, pracovními agenturami, ubytovnami a bezprizorními cizinci. Na začátek března plánuje město zorganizovat celostátní konferenci na téma zaměstnanosti a společenské zodpovědnosti, které by se měli zúčastnit zástupci všech dotčených stran včetně zákonodárců. „Chceme například, aby novela zákona o zaměstnanosti zahrnovala i povinnost pracovních agentur postarat se o daného člověka po určitou dobu,“ uvedl Aleš Průša z magistrátního odboru bezpečnosti a prevence kriminality.

Zaměstnavatele, kteří využívají služeb agentur, chtějí zástupci Plzně vybídnout k tomu, aby se chovali sociálně odpovědně. „Tedy například, aby personalista firmy znal podmínky, v jakých jejich zaměstnanci žijí. Budeme chtít, aby firmy podepsaly etický kodex, v němž se zavážou k tomu, že se o to budou zajímat,“ dodal Martin Zrzavecký.

Vedení Plzně má navíc i vlastní plán, jak pomoci firmám získat kvalitní zaměstnance, aby nemuseli nabírat tolik problematických agenturních pracovníků z ciziny. „Připravujeme pro letošní rok náborovou kampaň, v rámci níž bychom rádi pozvali do Plzně nejen za prací Čechy z regionů, které naopak trpí nezaměstnaností. Přestože Češi se poměrně neradi stěhují za prací, zkusíme přilákat lidi například ze severních Čech nebo Moravy na to, že v Plzni se dobře žije,“ prozrazuje primátor.

Města i obce doplácí na svoz odpadu

Z agenturních pracovníků město takříkajíc nic nemá, připomíná Martin Zrzavecký. „Za každého občana, který je zde přihlášen k pobytu, má město daňový výnos přibližně 27 tisíc korun. V případě agenturních pracovníků naopak pouze neseme náklady spojené s provozem ubytoven, jako je odklizení odpadků, řešení zvýšeného počtu přestupků, rušení nočního klidu atd.,“ podotýká. Pokud je ubytovna vedena jako podnikatelský subjekt, měl by mít provozovatel smluvně zajištěný

Agenturní pracovníci bydlí ve skromných podmínkách

odvoz odpadků s nějakou firmou. „Ve většině případů tomu ale tak není. Případně popelnice nedostačují, jsou přeplněné, a stejně to nakonec odváží město na své náklady, protože si občané stěžují na nepořádek,“ líčí Martin Zrzavecký.

Stejnou zkušenost má i obec Kvasiny

v Královéhradeckém kraji, která je rovněž součástí nového pilotního projektu. Na jejím území se nachází vjezd do areálu firmy Škoda Auto, kam proudí denně skrz obec stovky pracovníků. Legální ubytovna se zde nachází jen jedna, její kapacita je 66 osob. Zato je zde řada objektů, které nejsou zkolaudovány jako ubytovací zařízení. „Zemědělské usedlosti a rodinné domy jsou sice rekonstruovány na bytové jednotky k trvalému bydlení, ale provozovány jsou jako ubytovny, v nichž pak bydlí v každé několiknásobně více osob, než je předpokládaný počet,“ popisuje situaci starostka Kvasin Alice Nováková. „Zajištění svozu odpadu a další služby, za které nikdo nezaplatí, samozřejmě zatěžuje náš rozpočet,“ podotýká.

Obec, která má 1400 obyvatel, trápí také nadměrná dopravní zátěž. Do Škodovky totiž dojíždí desítky Poláků, kteří na území obce parkují auta, kde se dá. „Jedí sem kvůli tomu třikrát týdně

tři policejní hlídky. Situace je opravdu špatná,“ dodává Alice Nováková. Kvasiny proto chtějí také iniciovat některé změny legislativy, které by mohly pomoci zmírnit problémy spojené s ubytovnami.

Rozvoj Škodovky „postihl“ celý region

Obec Kvasiny není jediná, která řeší dopady rozvoje „průmyslové zóny“ Škoda Kvasiny. S problémy se potýká celá okolní oblast. „V roce 2016 došlo k mnohonásobnému navýšení pracovních míst proti roku 2015. V současné době zde zaměstnává podnik Auto Škoda cca 8 000 pracovníků a k tomu ještě v pomocných provozech zhruba 2 000, to je tedy celkem 10 000 zaměstnanců,“ upřesňuje velitel Městské policie Rychnov nad Kněžnou Josef Martinec. „V důsledku toho nastal na trhu práce v okrese Rychnov nad Kněžnou, ale i Náchod, Hradec Králové a Ústí nad Orlicí nedostatek dělnických profesí. V Solnici, Kvasinách, Rychnově n. K. a v širším okolí začaly vznikat ubytovny pro dovezené agenturní pracovníky, a to jak legální, tak nelegální v soukromých objektech. V roce 2016 byli nejčastěji ubytovanými občané Polska, Slovenska, Ukrajiny, Bulharska, Rumunska a Portugalska,“ vyjmenovává Josef Martinec.

Města a obce doplácí na svoz odpadu

V Rychnově n. K. se nachází 11 ubytoven a velké množství osob je navíc ubytovaných v soukromí v rodinných domcích a pronajatých bytech v panelové zástavbě. „Odhadujeme, že se jedná cca o 1 500 osob. Máme přehled o počtu ubytovaných v legálních ubytovnách, ale kolik lidí bydlí v soukromí, nevíme. Prokazatelně ale víme, že o 10–15 % narostl komunální odpad, který někdo musel vyrobit,“ podotýká policejní velitel. Protože majitelé pronajímaných bytů nepřihlašují v žádném režimu ubytované, neplatí ani poplatky za komunální odpad. „Dochází tak k daňovým únikům za vybrané tržby za ubytování. Majitelé bytů obci neplatí ani rekreační poplatek 150 korun jako „řádní živnostníci“. Ten činí v případě legální ubytovny, která musí vše přiznat a zaplatit, 150 korun za den za každou osobu, to znamená 4 500 korun za měsíc. U soukromníka v „na černo“ pronajatém bytě zaplatí ubytovaný za lůžko i 6 000 korun za měsíc. Zisk majitele bytu 3+1 se čtyřmi lůžky tedy činí 24 000 korun, je to zisk načerno bez všech poplatků, a k tomu je sídliště plné aut a popelnice plné odpadu,“ popisuje situaci Josef Martinec.

Problém s parkováním je neřešitelný
Městská policie Rychnov nad Kněžnou eviduje 200 přestupků, které v minulém roce spáchali agenturní pracovníci, mnohonásobný nárůst přestupků eviduje i Policie ČR Rychnov nad Kněžnou. A policejní orgány zaměstnávají i problémy s dopravou a parkováním. „Dopravní situaci na silnici 1 třídy č. 14 řeší dle svých možností dohledem Dopravní inspektorát PČR Rychnov nad Kněžnou. Při střídání směn ranní, odpolední a noční je cca na 1,5 až 2 hodiny Rychnov neprůjezdný,“ popisuje Josef

Martinec. „Místní komunikace a parkování v Rychnově řeší naše městská policie. Tento problém je však téměř neřešitelný, protože na sídlištích více míst na parkování prostě není,“ konstatuje.

Problém s veřejným pořádkem se podle něj řeší převážně v přestupkovém řízení. Od 1. ledna 2017 začala platit Vyhláška o zákazu požívání alkoholických nápojů na veřejnosti v Rychnově nad Kněžnou i v sousední Solnici. „Víme, že starostové dotčených obcí, hlavně Kvasin, Solnice a Rychnova nad Kněžnou, vyvíjí na všech dostupných úrovních

Jedna z ubytoven

značné úsilí, aby se situace v těchto městech a obcích zlepšila. Jde to však velice pomalu,“ podotýká policejní velitel.

V jednom bytě žije i 12 osob

Stovky agenturních pracovníků přebývají také ve Stříbře na Plzeňsku, v jehož okolí je hned několik průmyslových zón. „V posledním roce pozorujeme narůstající trend ubytování těchto pracovníků v soukromých bytech, které nemůžeme nijak kontrolovat. V jednom bytě 4+1 žije i 12 osob. Neplatí samozřejmě žádné poplatky, jen nájem majiteli bytu. Parazitují tak prakticky na celém systému a v důsledku prodraží svoz odpadu a další služby všem,“ konstatuje starosta Stříbra Karel Lukeš.

I zde se potýkají se zvýšeným počtem přestupků, jako je vandalství, krádeže nebo rušení nočního klidu. „Nespojoval bych ale veškeré kriminální činy rovnou s touto skupinou lidí. Minulý týden jsme měli případ vykradení mateřské školy a základní umělecké školy, ale nakonec se ukázalo, že pachatelem nebyl žádný agenturní pracovník, ale náš občan,“ upozorňuje starosta.

Jediným řešením neutěšené situace je i podle něj změna legislativy. „V případě, že tito dovezení pracovníci přijdou o práci, by agentura měla mít povinnost zajistit jim buď jinou práci, nebo je dopravit zpět tam, odkud je přivezla,“ je přesvědčen Karel Lukeš.

Asistenti se osvědčili

Pronajímání velkého množství soukromých bytů agenturním pracovníkům zaznamenali také v Mladé Boleslavi. Problémy se svozem odpadu zde ale zatím nepozorují. „Nahlášení cizinci platí poplatky za svoz komunálního odpadu stejně jako jinde. Problémy s vývozy tak nemáme – ubytovny mají své vlastní smlouvy na vývoz odpadu,“ uvádí Hana Kopalová, tisková mluvčí města Mladá Boleslav. Město podle ní nezaznamenalo ani výraznější problémy s parkováním. „Některé obchodní domy pouze v minulosti omezily parkování na svých parkovištích. Město Mladá Boleslav se dlouhodobě snaží problém s parkováním komplexně řešit především s ohledem na místní obyvatele,“ říká mluvčí.

Mladá Boleslav od loňského roku také pracuje na projektu Bezpečné

Agenturní pracovníci do ČR často přichází s vidinou lepšího života

město společně s MP a PČR. „V ulicích města tak nově několik měsíců fungují takzvaní asistenti bezpečného města. Městská policie navíc spolupracuje dlouhodobě úzce s pracovními agenturami, což se nám velmi vyplácí – bezpečnost v okolí těchto zařízení je tak stabilizovaná a neřešíme zde zvýšené bezpečnostní problémy,“ tvrdí Hana Kopalová.

Kauce 500 tisíc? Naprosto směšné, říká primátor

V současné době se ve sněmovně projednává novela zákona o zaměstnanosti, která se dotkne také problematiky agenturního zaměstnávání. „V rámci této novely rozporujeme především jednu věc – návrh, aby každá agentura měla povinnost složit kauci 500 tisíc korun na zvláštní účet generálního ředitelství Úřadu práce. To je směšné číslo,“ myslí si plzeňský primátor Martin Zrzavecký. „Loni na začátku roku se nám podařilo odhalit nelegální ubytovnu v objektu garáží, kde mělo vzniknout asi 2 000 lůžek. Lidé, kteří tam byli ubytováni, platili 4 500 korun nájem za lůžko. Provozovatel takové ubytovny by tedy měl příjem 9 milionů korun měsíčně,“ podotýká pro srovnání.

Připomínky má Plzeň také k připravované novele zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., konkrétně k paragrafu číslo 92. Podle stávajícího znění má povinnost zajistit sociální službu osobě, jež je v ohrožení života nebo zdraví, obec podle místa trvalého nebo nahlášeného pobytu dané osoby. „Chystaná novela už ale hovoří o tom, že by tuto povinnost měla obec, na jejímž

území se osoba skutečně vyskytuje. To by znamenalo výraznou sociální zátěž zejména pro velká města, která v tomto směru fungují jako spádová,“ uvedla Alena Hynková, vedoucí magistrátního odboru sociálních služeb.

Primátor Plzně by byl také pro opětovné posílení role pracovního úřadu. „S Úřadem práce úzce spolupracujeme. Neměl by být jen evidenční institucí, měl by mít nástroje a prostředky k tomu, aby byl proaktivní – aby mohl nahrazovat personální agentury a provádět kontroly,“ myslí si Martin Zrzavecký. ■

ILUSTRAČNÍ FOTO: VLADIMÍRA JILKOVÁ 4x